

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

КОЩИНЕЦЬ МАРІАННА ІГОРІВНА

УДК 336.1:336.2:336.5(043.2)

**ОБЛІК ТА АУДИТ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ
В ОРГАНАХ СУДОВОЇ ВЛАДИ**

Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Рівне – 2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі теоретичної та прикладної економіки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Пилипів Надія Іванівна,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ),
завідувач кафедри теоретичної
та прикладної економіки.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Хорунжак Надія Михайлівна,
Тернопільський національний
економічний університет,
доцент кафедри обліку в державному секторі
економіки та сфері послуг;

кандидат економічних наук, доцент
Дорошенко Олена Олександрівна,
Національний університет водного господарства
та природокористування (м. Рівне),
доцент кафедри обліку і аудиту.

Захист дисертації відбудеться «11» листопада 2016 р. об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 47.104.07 у Національному університеті водного господарства та природокористування за адресою: 33028, м. Рівне, вул. Соборна, 11, ауд. 103 (конференц-зала).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету водного господарства та природокористування за адресою: 33002, м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75.

Автореферат розіслано «10» жовтня 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

О.В. Павелко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Підвищення ефективності використання бюджетних коштів суб'єктами державного сектору економіки, у тому числі й органами судової влади, реформування якої здійснюється на основі реалізації принципу незалежності, є необхідною передумовою забезпечення високих темпів зростання національної економіки України. Потребують вирішення важливі проблеми використання коштів на виконання бюджетних програм в умовах обмежених бюджетних ресурсів, у зв'язку з чим постає необхідність належного фінансового забезпечення діяльності органів судової влади як учасників бюджетного процесу, що виступає гарантією здійснення якісного правосуддя й дотримання принципу верховенства права.

За останні роки відбулося значне зростання видатків державного бюджету на фінансування судів першої та апеляційної інстанцій, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та безпосередньо Державної судової адміністрації України (далі – ДСА України), про що свідчать значення показників обсягів асигнувань із державного бюджету на 2016 рік, які порівняно з 2010 роком зросли на 114,7%. І хоча частка видатків на органи судової влади у структурі видатків Державного бюджету України складає близько 1%, бюджетний запит судів щорічно задовольняється приблизно на 45-50% від потреби. Тому, досягти належного функціонування органів судової влади в умовах дефіциту фінансового забезпечення можна лише за допомогою чітко налагодженої системи управління бюджетними коштами, виділеними на судову владу, яка потребує своєчасної та достовірної інформації для прийняття рішень. За таких умов виникає потреба в удосконаленні системи обліку та аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади як основи інформаційного забезпечення процесу управління ними.

Фундаментальним питанням методики й організації обліку та аудиту присвячено праці вітчизняних вчених-економістів, зокрема: Ф.Ф. Бутинця, М.Т. Білухи, Г.М. Давидова, Н.І. Дорош, І.К. Дрозд, А.Г. Загороднього, М.В. Кужельного, Ю.А. Кузьмінського, С.Ф. Легенчука, Є.В. Мниха, О.А. Петрик, Н.І. Пилипів, Т.А. Писаревської, В.С. Рудницького, І.Ю. Чумакової, В.Д. Шквіра, В.Г. Швеця та зарубіжних учених: А. Аксененка, Х. Андерсена, Р. Ентоні, А. Кальмеса, Д. Нікольсона, Дж. Ріса, Дж. Фостера, П. Фрідмана, Ч. Хорнгрена, А. Яругової та ін.

Проблематику перспектив удосконалення обліку та підвищення ефективності контролю за використанням бюджетних коштів досліджено у працях таких науковців, як: Т.С. Бабич, П.К. Германчук, Л.В. Гізатуліна, Р.Т. Джога, О.О. Дорошенко, Т.І. Єфименко, І.В. Запатріна, В.В. Коваль, М.І. Кульчицька, С.О. Левицька, Л.Г. Ловінська, І.О. Мітюкова, О.І. Назарчук, Ц.Г. Огонь, З.В. Перун, І.Ю. Потеряйло, Д.Д. Рожко, Н.І. Рубан, С.В. Свірко, В.В. Сопко, І.Б. Стефанюк, Л.О. Сухарева, Н.І. Сушко, В.М. Федосов, Т.В. Федченко, Н.М. Хорунжак, І.Я. Чугунова, В.О. Шевчук, І.Ф. Щербина, І.Є. Януль та ін.

Діяльність судової влади як однієї з гілок влади суттєво відрізняється від діяльності інших учасників бюджетного процесу, а тому потребує нових теоретичних і практичних розробок з питань організації та методики обліку й аудиту

використання бюджетних коштів із урахуванням особливостей формування та подання бюджетних запитів таких суб'єктів господарювання. Практично не проводились дослідження, в яких було б опрацьовано питання обліку використання бюджетних коштів, спрямовані на уніфікацію облікових процесів в органах судової влади за допомогою єдиної інформаційної системи, та питання організації й методики проведення внутрішнього аудиту ефективності їх використання. Необхідність розв'язання наведених проблем щодо вдосконалення організації та методики обліку й аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади обумовила актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначила її мету, завдання та структуру.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», а саме: кафедри обліку і аудиту за темою «Удосконалення обліку, аналізу, аудиту галузей економіки в ринкових умовах» (номер державної реєстрації 0111U003768, 2014 – 2019 рр.), у межах якої автором розроблено рекомендації теоретичного та прикладного характеру щодо удосконалення обліку та аудиту використання асигнувань з бюджету на виконання бюджетних програм у судах та органах судової влади, і кафедри теоретичної та прикладної економіки за темою «Розробка теоретичних та прикладних аспектів управління соціально-економічним розвитком регіону» (номер державної реєстрації 0111U007667, 2011 – 2016 рр.), у межах якої здобувачем сформовано рекомендації прикладного характеру щодо формування бюджетних запитів територіальними управліннями ДСА України.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є дослідження теоретичних засад та розробка науково-практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення організації і методики бухгалтерського обліку та аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади. Для досягнення поставленої мети в дисертації передбачено вирішення таких завдань:

- окреслити механізм впливу особливостей формування та подання бюджетних запитів в органах судової влади на побудову обліку й аудиту використання бюджетних коштів;
- вивчити стан і перспективи застосування програмно-цільового методу в контексті обліку й аудиту ефективності виконання бюджетних програм органами судової влади;
- дослідити організацію обліку використання бюджетних коштів з метою уніфікації облікових процесів в органах судової влади;
- розвинути методичні засади обліку використання бюджетних коштів в органах судової влади;
- розробити рекомендації щодо удосконалення обліку використання бюджетних коштів органами судової влади в умовах застосування інформаційних систем та технологій;
- проаналізувати розвиток та нормативно-правове регулювання аудиту використання бюджетних коштів з метою поліпшення його регламентації в органах судової влади;

- оцінити діючу організацію внутрішнього аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади;
- сформулювати пропозиції щодо удосконалення методики внутрішнього аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади.

Об'єктом дослідження є процес використання бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення функціонування органів судової влади для успішної реалізації бюджетних програм.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних, та організаційних питань обліку й аудиту використання бюджетних коштів органами судової влади.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи вивчення сучасного стану обліку й аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади, які ґрунтуються на системному вивченні економічних явищ, а саме: системного та комплексного аналізу, наукового узагальнення, порівняння та метод аналогій – для виявлення особливостей формування бюджетних запитів із метою поліпшення якості ведення обліку та аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади при застосуванні програмно-цільового методу; методи конкретизації, узагальнення теоретичного і практичного матеріалу, аналізу бухгалтерських рахунків, індукції та дедукції – з метою вдосконалення методики й організації обліку використання бюджетних коштів в органах судової влади; нормативний метод, методи документальної перевірки – для оцінки діючої організації аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади та розробки документів щодо оптимізації організації внутрішнього аудиту.

Інформаційною базою роботи є офіційні статистичні дані, нормативно-правові акти України, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі, міжнародні стандарти аудиту, методичні матеріали органів виконавчої та судової влади, звітні та облікові дані головних розпорядників бюджетних коштів – Верховного Суду України, ДСА України та розпорядників бюджетних коштів – місцевих й апеляційних судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, звітні дані Рахункової палати України та інших контролюючих органів, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, результати власних досліджень і спостережень автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і розробці науково-практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення організації і методики бухгалтерського обліку та аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади. Основні результати, які були отримані в процесі вирішення поставлених завдань та становлять наукову новизну дослідження, полягають у наступному:

удосконалено:

- механізм впливу особливостей формування та подання бюджетних запитів головними розпорядниками бюджетних коштів (через урахування зміни порядку їх подання не до Міністерства фінансів України, а до Комітету з питань бюджету Верховної Ради України) на побудову обліку й аудиту використання бюджетних коштів в умовах реалізації запропонованого принципу дотримання необхідного

рівня фінансування органів судової влади, що дало змогу визначити напрями їх удосконалення з метою одержання достовірної інформації для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності використання бюджетних коштів;

– теоретичні засади обліку та аудиту використання бюджетних коштів в контексті застосування програмно-цільового методу для оцінки ефективності виконання бюджетних програм з огляду на оптимізацію їх кількості головним розпорядником бюджетних коштів (ДСА України), що у зв'язку з розширенням предметної області дослідження створило основу для обґрунтування рекомендацій з удосконалення обліку та аудиту ефективного використання бюджетних коштів в органах судової влади;

– організацію обліку використання бюджетних коштів на основі розроблених проектів Положення про облікову політику та Типового положення про організацію бухгалтерського обліку в органах судової влади, Інформативної довідки за проведеними видатками, а також формування більш структурованого й збалансованого графіка документообігу, що сприяє уніфікації облікових процесів в органах судової влади з метою одержання достовірної аналітичної інформації щодо ефективного використання бюджетних коштів;

– методичні положення синтетичного та аналітичного обліку використання бюджетних коштів шляхом введення до рахунку 67 «Розрахунки за іншими операціями і кредиторями» нового субрахунку 677 «Розрахунки за безспірним списанням», запровадження Книги аналітичного обліку асигнувань, касових і фактичних видатків, що підвищить рівень корисності облікової інформації для управління бюджетними коштами, у тому числі, в органах судової влади;

– процедурні аспекти технічного забезпечення облікового процесу використання бюджетних коштів в органах судової влади в частині розрахунків з Державною казначейською службою через створення єдиної інформаційної системи «Казначейство – Бюджетна установа» на основі розробленого Порядку взаємодії між ними за умови використання програмного забезпечення «М.Е.Дос» з метою отримання своєчасної, якісної та достовірної інформації про використання бюджетних коштів та підвищення ефективності управління ними;

– організаційні засади проведення внутрішнього аудиту в органах судової влади шляхом розробки Положення про департамент аудиту в органах судової влади ДСА України, розрахунку оптимальної чисельності працівників такого підрозділу з урахуванням кількості об'єктів аудиту, середньої кількості залучених аудиторів до однієї перевірки, середньої тривалості проведення перевірки та робочих днів у році, що фактично використовуються працівниками на проведення перевірок, та форми Довідки про виконання наданих пропозицій щодо усунення встановлених порушень об'єктом контролю. Зазначене дасть змогу охопити більшу кількість об'єктів аудиту для проведення контрольних заходів з метою досягнення окреслених цілей та дозволить оптимізувати алгоритм реалізації результатів внутрішнього аудиту;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні засади внутрішнього аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади через уточнення мети, основних завдань, нормативно-

правового регулювання внутрішнього аудиту, що дало змогу обґрунтувати рекомендації з аудиту ефективності використання бюджетних коштів та аудиту ефективності виконання бюджетних програм. Це уможливило фіксацію виявлених порушень під час перевірок об'єктів внутрішнього аудиту, їх попередження і недопущення та сприятиме забезпеченню впевненості користувачів у достовірності інформації про використання бюджетних коштів і публічного її оприлюднення;

– методичні положення внутрішнього аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади через розробку запропонованих робочих документів аудитора, зокрема таких, як: «Перевірка правильності та повноти сплати, повернення та зарахування судового збору», «Узагальнення інформації щодо проведення аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади», «Перелік виявлених помилок і порушень законодавства» з метою оцінки ефективності виконання окремих бюджетних програм і використання бюджетних коштів в цілому, ступеня виконання та досягнення цілей.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в можливості використання теоретичних і практичних розробок, запропонованих у дисертації, в процесі фінансування та виконання бюджетних програм органами судової влади. Розроблені здобувачем методичні підходи та пропозиції використано:

– Комітетом з питань бюджету Верховної ради України при удосконаленні нормативно-правових актів щодо порядку фінансування органів судової влади (довідка № 04-13/17-3334 від 9 грудня 2015 року);

– Рахунковою палатою України при розробці внутрішніх стандартів контролюючого органу «Організація і проведення аудиту ефективності виконання бюджетних програм» та методиці розрахунку показника загальної ефективності за бюджетними програмами із забезпечення здійснення правосуддя (довідка № 02-2337 від 25 листопада 2015 року);

– Державною судовою адміністрацією України при розробці проектів нормативно-правових актів з формування бюджетних запитів з урахуванням зменшення кількості бюджетних програм і організації обліку та контролю їх виконання (довідка № 12-12/222 від 6 червня 2016 року);

– Територіальним управлінням Державної судової адміністрації України у Львівській області при підготовці документального забезпечення формування бюджетних запитів та удосконаленні контролю за бюджетним процесом, зокрема справами судового збору (акт впровадження від 14 квітня 2016 року);

– Київським окружним адміністративним судом при формуванні бюджетного запиту та обліку виконання бюджетної програми (довідка від 29 березня 2016 року).

Результати дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» при викладанні дисциплін «Бухгалтерський облік», «Облік у бюджетних установах» (довідка № 01-15/03-985 від 6 червня 2016 р.) та Національної академії внутрішніх справ України – при проведенні лекцій і практичних занять з навчальної дисципліни «Фінансове право» (акт впровадження від 19 лютого 2016 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійного наукового дослідження. Автором особисто підготовлено пропозиції

щодо вдосконалення обліку та аудиту використання бюджетних коштів органами судової влади. Усі наукові праці опубліковано одноосібно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та отримані результати пройшли апробацію на 4 міжнародних науково-практичних конференціях: «Інститут бухгалтерського обліку і аудиту, контроль та аналіз в умовах глобальних економічних змін» (м. Кам'янець-Подільський, 21-22 листопада 2013 р.); «Інноваційна економіка» (м. Харків, 15-16 травня 2015 р.); «Новий погляд на розвиток економіки країни» (м. Львів, 25-26 березня 2016 р.); «Сучасні шляхи стабілізації економічного стану країни» (м. Дніпропетровськ, 1-2 квітня 2016 р.) та 2 всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Менеджмент ХХІ сторіччя: фінансові, економічні та інноваційні аспекти» (м. Київ, 29 травня 2014 р.); «Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку: регіональні особливості та світові тенденції» (м. Івано-Франківськ, 15 травня 2015 р.).

Публікації. За підсумками дисертаційної роботи опубліковано 14 наукових праць загальним обсягом 4,8 друк. арк., що належать особисто здобувачеві, у тому числі: 4 публікації – у наукових фахових виданнях України (1,8 друк. арк.), 3 праці – у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних (1,6 друк. арк.), 1 стаття – в зарубіжному виданні (0,4 друк. арк.), 6 тез доповідей – у матеріалах науково-практичних конференцій (1 друк. арк.).

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації становить 290 сторінок друкованого тексту (190 сторінок – основного). Дисертаційна робота містить 17 таблиць, 20 рисунків та 23 додатки на 59 сторінках. Список використаних джерел налічує 297 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів та подано інформацію про їх апробацію.

У розділі 1 – «Теоретико-прикладні засади фінансового забезпечення органів судової влади як об'єктів обліку та аудиту» – визначено низку особливостей формування бюджетних запитів в органах судової влади, які суттєво впливають на побудову обліку та аудиту використання бюджетних коштів, і доведено необхідність удосконалення теоретичних засад їх обліку й аудиту в контексті застосування програмно-цільового методу для оцінки ефективності виконання бюджетних програм.

У дисертації встановлено, що важливою передумовою удосконалення обліку та аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади є вивчення особливостей формування бюджетних запитів. Проведене дослідження дало змогу визначити такі особливості, які безпосередньо впливають на побудову обліку та аудиту використання бюджетних коштів, зокрема:

1) формування зведеного бюджетного запиту ДСА України на основі бюджетних запитів більш, як 700 судів (розпорядників бюджетних коштів) і

відображення видатків на кожен з них в окремому додатку № 3 до закону про Державний бюджет України на відповідний рік;

2) коригування Міністерством фінансів України, як органом виконавчої влади, даних, зазначених в бюджетному запиті незалежної судової гілки влади, в бік зменшення, що зумовлює її недофінансування;

3) участь органів суддівського самоврядування в затвердженні єдиних нормативів витрат на суди, що є підставою для формування бюджетних запитів;

4) наявність окремої бюджетної програми щодо безспірного списання коштів державного бюджету для забезпечення виконання рішень суду, винесених на користь суддів.

Урахування таких особливостей дало змогу розробити напрями вдосконалення обліку та аудиту для підвищення ефективності використання бюджетних коштів в органах судової влади через зміну порядку виділення й перерахування бюджетних коштів судовим органам в умовах реалізації запропонованого для їх діяльності принципу дотримання необхідного рівня фінансування.

За результатами дослідження запропоновано подавати бюджетні запити головними розпорядниками бюджетних коштів (Конституційним Судом України, Верховним Судом України, ДСА України) не в Міністерство фінансів України, а в Комітет з питань бюджету Верховної Ради України, що уможливить підвищення повноти фінансового забезпечення органів судової влади і, як наслідок, забезпечить їх незалежність від органів виконавчої влади (рис. 1).

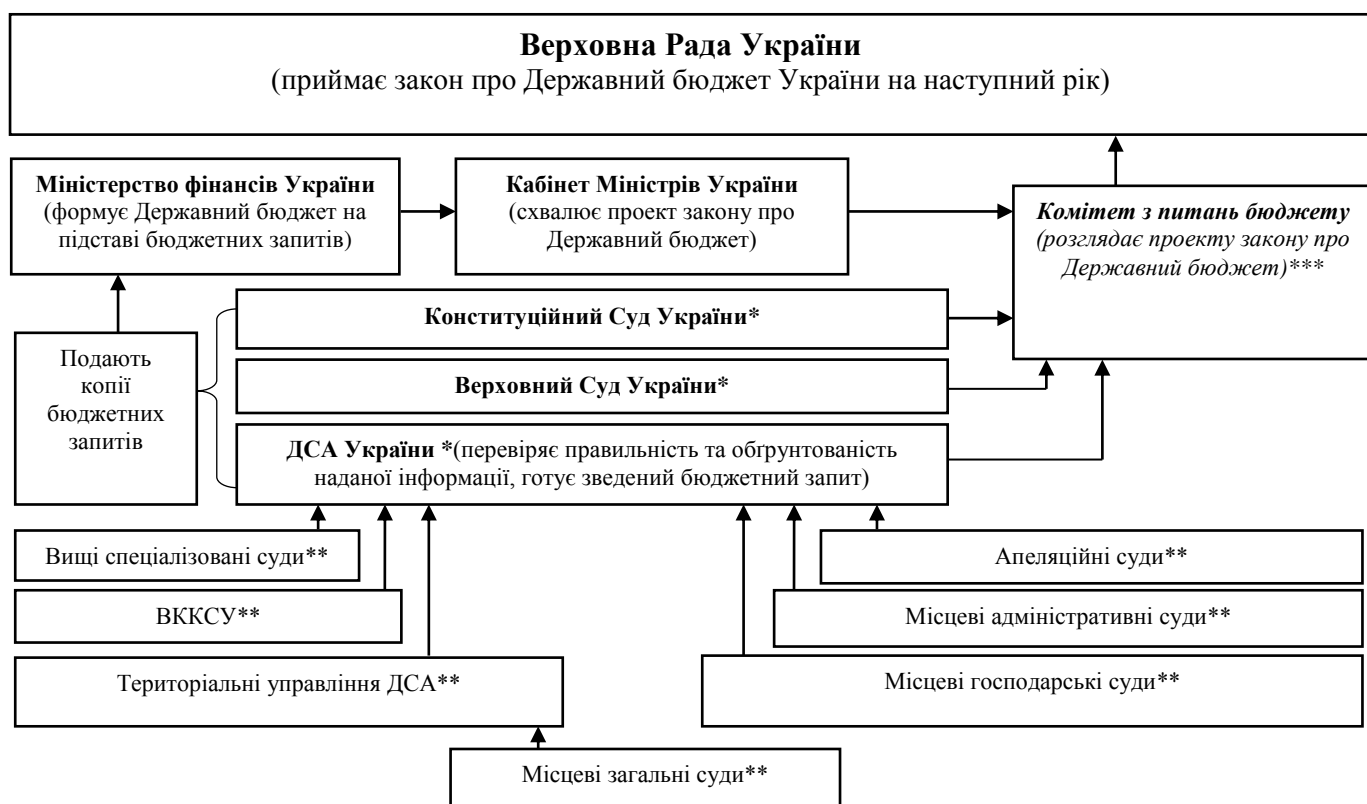

Рис. 1. Запропонована система формування бюджету судової влади

* – головні розпорядники бюджетних коштів;

** – розпорядники бюджетних коштів;

*** – пропозиція автора.

Відповідно до внесених пропозицій і врахування досвіду застосування програмно-цільового методу формування бюджетних програм в органах судової влади розвинуто положення щодо облікового забезпечення обґрунтування обсягів та раціонального використання бюджетних коштів. Встановлено, що динаміка бюджетних призначень хоча і рухається у висхідному напрямку, рівень бюджетного фінансування є недостатнім для забезпечення належного функціонування органів судової влади (не досягає 50%), що негативно впливає на їх діяльність (рис. 2).

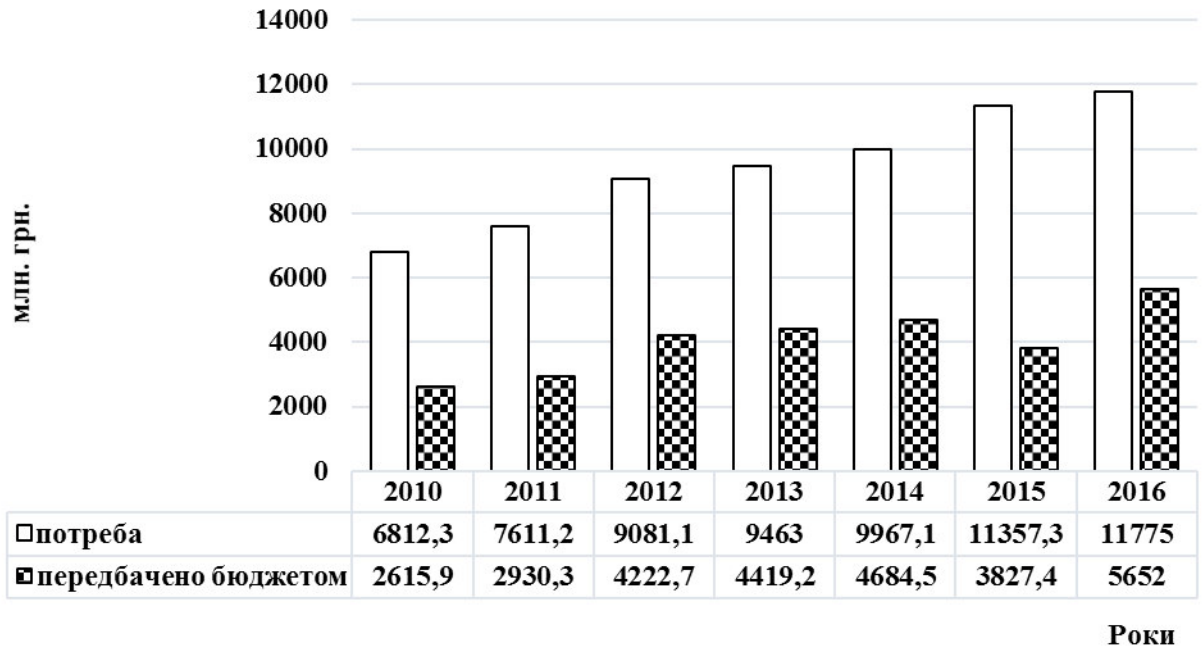

Рис. 2. Динаміка показників, які характеризують обсяг виділених коштів та реальну потребу в них органів судової влади, за 2010-2016 рр.

Наведені показники свідчать, що починаючи з 2011 року має місце поступове збільшення рівня фінансування потреб судових органів у зв'язку з надходженнями до бюджету, які отримані від сплати судового збору, що дало можливість забезпечити проведення судами загальної юрисдикції своєчасних і повних розрахунків за спожиті комунальні послуги та енергоносії, уникнути проблем із забезпечення судів витратними матеріалами та коштами для сплати наданих послуг, налагодити системи відеоконференцзв'язку у судах, здійснити супровід їх функціонування, покращити забезпеченість судів комп'ютерною та оргтехнікою.

У розділі 2 – «Облік використання бюджетних коштів органами судової влади» – опрацьовано проблемні питання щодо бухгалтерського обліку використання бюджетних коштів в органах судової влади, а саме: вдосконалено організаційні та методичні положення їх обліку та подано перспективи використання інформаційних технологій для підвищення ефективності управління бюджетними ресурсами.

На основі узагальнення облікової практики мережі розпорядників бюджетних коштів ДСА України встановлено необхідність розробки й прийняття нового Положення про облікову політику місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції, Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь,

Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та запропоновано до застосування його проект.

Із метою забезпечення належної організації ведення бухгалтерського обліку, складання та подання звітності розроблено проект Типового положення про організацію бухгалтерського обліку місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції, ДСА України та її територіальних управлінь, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України, на основі якого підвідомчі бюджетні установи зможуть розробляти свої Положення, доповнюючи їх необхідними додатками.

Також запропоновано формування більш структурованого й збалансованого графіка документообігу, використання якого сприятиме уніфікації облікових процесів та поліпшенню облікової роботи загалом в органах судової влади. Перелічені документи забезпечать підвищення достовірності показників консолідованої фінансової звітності розпорядників бюджетних коштів, посилення повноти інформації в частині використання бюджетних коштів для прийняття управлінських рішень структурними підрозділами ДСА та поліпшення якості внутрішнього аудиту для уникнення фактів неефективного використання бюджетних коштів.

Обґрунтовано необхідність формування аналітичної інформації про касові і фактичні видатки за бюджетними програмами в розрізі економічної класифікації видатків усіма установами, які формують мережу судових органів, через застосування розробленої форми Інформативної довідки за проведеними видатками у розрізі бюджетних програм, що виконуються ДСА України, за звітний рік (табл.1).

Таблиця 1

Інформативна довідка за проведеними видатками у розрізі бюджетних програм, які виконуються ДСА України, за 2015 рік (витяг)

Ознака класифікації	Найменування	Затверджено на звітний рік, грн.	Касові видатки за звітний рік, грн.	Фактичні видатки за звітний рік, грн.
КПКВК ДБ 0501000 в т. ч. КПКВК ДБ:	Апарат Державної судової адміністрації			
0501010 в т. ч. КПКВ:	Організаційне забезпечення діяльності судів та установ судової системи	99634320,00	99403576,66	93473565,64
2000	Поточні видатки	99164320,00	98952211,51	93022490,49
2100	Оплата праці і нарахування на заробітну плату	52092100,00	52041529,87	52044173,95
2111	Заробітна плата	38161400,00	38161077,82	38160093,6
2120 в т. ч. КПКВ:	Нарахування на оплату праці	13930700,00	13880452,02	13884080,35
0501040 в т. ч. КПКВ:	Здійснення правосуддя місцевими загальними судами	2621347600,00	2608919152,79	2547591739,04
2000	Поточні видатки	2573913300,00	2561940227,21	2525396652,34
2100	Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2163367400,00	2161572431,26	2161440460,64
2111	Заробітна плата	1595265200,00	1595256239,98	1595197538,93
2120	Нарахування на оплату праці	568102200,00	566316191,28	566242921,71
В т.ч. за КПКВК ДБ 0501020, 0501030, 0501080, 0501100, 0501110, 0501150, 0501160, 0501170...				

Застосування розробленої форми дасть змогу консолідувати інформацію про видатки в межах головного розпорядника бюджетних коштів, володіти даними про обсяги проведених видатків у розрізі бюджетних програм та виявляти невідповідності (в тому числі за КЕКВ).

З метою більш глибокої деталізації в обліку інформації про безспірне списання коштів державного бюджету для забезпечення виконання судових рішень та виконавчих документів (стягнення коштів на погашення заборгованості по виконанню рішень судів, винесених на користь суддів, витрати на проведення виконавчих дій, сплата штрафів тощо) за бюджетною програмою 0501150 «Виконання рішень судів на користь суддів» рекомендовано відображати їх з виокремленням субрахунка 677 «Розрахунки за безспірним списанням», який відкритий до відповідного синтетичного рахунка 67 «Розрахунки за іншими операціями і кредиторами». За цим субрахунком запропоновано кореспонденцію рахунків, призначених для відображення операцій за безспірним списанням коштів.

Виходячи з особливостей діяльності судових органів влади та необхідності підвищення аналітичності обліку для ефективного управління бюджетними коштами, запропоновано Книгу аналітичного обліку асигнувань касових і фактичних видатків за безспірним списанням, що дозволить формувати дані за кодами економічної класифікації в розрізі касових і фактичних видатків щодо виконання судових рішень з метою ефективного управління ними для уникнення фактів подвійного списання.

Встановлено, що автоматизація бюджетного обліку в більшості установ судової влади здійснюється із використанням таких програмних продуктів, як: «ІС: Підприємство 8. Бухгалтерія для бюджетних установ», «Парус-Бюджет» та «ІС-ПРО: Бюджет». При формуванні консолідованої фінансової і бюджетної звітності застосовується програмний комплекс «М.Е.Дос», основною перевагою якого є можливість подачі звітності в електронному вигляді з використанням електронної пошти та електронного цифрового підпису.

Поряд з цим не існує програмного забезпечення для автоматизованої підготовки та формування бюджетного запиту. Весь бюджетний процес передбачає роботу в програмах «Microsoft Excel», «Microsoft Word», що значно ускладнює роботу і негативно впливає на виконання облікового процесу. У роботі доведено, що своєчасна обробка та ефективне використання отриманої інформації можливі лише за умови створення Єдиної бюджетної інформаційної системи в органах судової влади, яка б охоплювала бюджетні установи різних рівнів та була б інтегрована в загальнонаціональну систему.

Крім того, доведено необхідність створення в апараті ДСА України окремого ІТ-управління вищого рівня, яке б складалося з ІТ-фахівців різних спеціальностей з метою, у тому числі, отримання своєчасної, якісної та достовірної інформації про використання бюджетних коштів та підвищення ефективності управління ними.

У розділі 3 – «Аудит використання бюджетних коштів органами судової влади» – досліджено нормативно-правове регулювання аудиту використання бюджетних коштів органами судової влади, його форми і методи та запропоновано

шляхи вдосконалення роботи органів судової влади за результатами аудиту використання ними бюджетних коштів.

У дисертаційній роботі доведено, що необхідність проведення внутрішнього аудиту ефективності використання бюджетних коштів в органах судової влади обумовлюється тим, щоб допомогти розпорядникам бюджетних коштів запобігти виникненню порушень та мінімізувати наслідки уже вчинених, а не потребою у пошуку їх якнайбільшої кількості вже після закінчення бюджетного періоду (коли збитки неможливо відшкодувати).

Обґрунтовано необхідність уточнення мети й основних завдань аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади та положень нормативно-правових актів, які регламентують його проведення. На цій основі в роботі удосконалено загальноприйнятту трьохрівневу систематизацію нормативно-правових актів щодо проведення аудиту, зокрема запропоновано перший рівень доповнити законами України «Про судоустрій і статус суддів», «Про Конституційний Суд України», «Про Вищу раду юстиції», другий рівень – Положенням про Державну судову адміністрацію України, затвердженим рішенням Ради суддів України від 22.10.2010 р. № 12, Положенням про відділ аудиту Державної судової адміністрації України, затвердженим наказом Державної судової адміністрації України від 28.01.2015 р. № 87/к, третій рівень – Порядком проведення аудиту управлінням аудиту Державної судової адміністрації України, затвердженим наказом Державної судової адміністрації України від 16.08.2013 р. № 111.

Зважаючи на визначений перелік органів, які мають право проводити аудит в органах судової влади (Рахункова палата України та її територіальні підрозділи, Державна аудиторська служба України, відділ аудиту ДСА України), встановлено проблематичність проведення аудиту в судах саме Державною аудиторською службою України.

Вивчення переваг і недоліків проведення таких перевірок в органах судової влади окремими контролюючими органами з урахуванням недопустимості втручання у діяльність судів і порушення принципу незалежності дало змогу обґрунтувати доцільність проведення аудиту ефективності використання бюджетних коштів у судах як Рахунковою палатою (зовнішній фінансовий контроль), так і відділом аудиту ДСА України (внутрішній аудит), а діяльності ДСА України та її територіальних управлінь – Державною аудиторською службою України та Рахунковою палатою України.

Значну увагу в дисертації приділено дослідженню питань удосконалення організації та методики аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади, зокрема запропоновано такі розроблені документи: Положення про департамент внутрішнього аудиту ДСА України, Довідка про виконання наданих пропозицій щодо усунення встановлених порушень об'єктом внутрішнього аудиту. Також рекомендовано до використання робочі документи аудитора, зокрема «Узагальнення інформації щодо проведення аудиту використання бюджетних коштів в судових органах влади впродовж 2012-2015 років» та «Перелік виявлених типових помилок і порушень законодавства», дані якого свідчать про те, що більшість з них має системний характер (повторюються з року в рік). Найбільш

характерними за кількістю виявлених випадків та обсягами порушень є порушення бюджетного законодавства, які в роботі згруповано за такими узагальненими видами:

- планування діяльності роботи установ та підприємств з порушенням чинного законодавства;
- порушення під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти;
- порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку;
- використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства;
- недотримання встановленого порядку та термінів складання, затвердження і подання документів тощо;
- порушення чинного законодавства України щодо вчинення дій, спрямованих на ухилення від сплати судового збору.

З метою запобігання порушень щодо використання бюджетних коштів у роботі обґрунтовано необхідність збільшення кількості проведення їх внутрішніх аудитів. Для вирішення цього питання у дисертації запропоновано розширення у складі ДСА України структурного підрозділу з відділу до департаменту з необхідною штатною чисельністю, що уможливило б проведення ефективних заходів внутрішнього аудиту.

Запропоновано спосіб і виконано розрахунок необхідної чисельності працівників внутрішнього аудиту ДСА України з урахуванням кількості об'єктів аудиту (місцеві та апеляційні суди загальної юрисдикції, Національна школа суддів України, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, державні підприємства «Інформаційні судові системи», «Судовий будівельно-експертний центр», «Автопідприємство ДСА України», «Санаторно-лікувальний центр «Шкло»), середньої кількості залучених аудиторів до однієї перевірки, середньої тривалості проведення перевірки та робочих днів у році, які фактично використовуються працівниками з метою проведення перевірок (табл. 2).

Таблиця 2

Розрахунок запропонованої чисельності аудиторів у Державній судовій адміністрації України

№ з/п	Найменування показника	Значення
1.	Кількість об'єктів аудиту станом на 01.10.2015 року	701
2.	Середня тривалість перевірки у робочих днях	15
3.	Кількість перевірок, враховуючи обов'язковість їх проведення 1 раз у 3 роки (ряд.1/3)	233
4.	Середня кількість залучених аудиторів до однієї перевірки	2
5.	Робочі дні, які фактично використовуються працівниками на проведення перевірок	150
6.	Можливість проведення перевірок за рік одним працівником (ряд.5/ряд.2)	10
7.	Необхідна чисельність працівників (ряд.3/ряд.6*ряд.4)	47

Дані табл. 2 дають підстави констатувати можливість охоплення внутрішнім аудитом використання бюджетних коштів усіх без винятку об'єктів аудиту ДСА України для проведення більш ефективних заходів внутрішнього аудиту з визначення резервів з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Крім того, задля встановлення фактів неналежної сплати судового збору, як одного з джерел фінансування органів судової влади, запропоновано використовувати робочий документ аудитора «Перевірка правильності та повноти сплати, повернення та зарахування судового збору».

У роботі для формування цілісної системи вдосконалення аудиту виділено та обґрунтовано стратегічні і тактичні завдання, використання яких дасть змогу вплинути на підвищення ефективності використання бюджетних коштів органами судової влади.

Запропоновані теоретичні розробки й організаційно-методичні положення аудиту мають практичне застосування і сприятимуть підвищенню ефективності використання бюджетних коштів в органах судової влади.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукового завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і розробці науково-практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення методики й організації бухгалтерського обліку та аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади. Вищезазначене дає можливість сформулювати низку висновків та рекомендацій, які характеризуються науковою новизною, мають теоретико-методичне та науково-практичне значення:

1. Діяльність органів судової влади як учасників бюджетного процесу безпосередньо пов'язана зі сферою використання коштів на виконання бюджетних програм, що вимагає удосконалення системи управління ними. В умовах обмежених бюджетних ресурсів виникає потреба в підвищенні ефективності їх використання для організації належного фінансового забезпечення діяльності органів судової влади, що виступає важливою гарантією реалізації запропонованого принципу необхідного рівня їх фінансування.

Доведено, що в системі виконання бюджетних програм найефективнішим підходом порівняно з діючим є запровадження самостійної подачі бюджетних запитів головними розпорядниками коштів Державного бюджету України (Конституційним Судом України, Верховним Судом України, Державною судовою адміністрацією України) до Комітету Верховної Ради України, до компетенції якого належать питання бюджету, а їх копії – до Міністерства фінансів України для належного фінансування органів судової влади.

Дослідження існуючих проблем ефективного управління бюджетними коштами в органах судової влади підтвердили, що значної уваги потребує питання їх обліку та аудиту з максимальним урахуванням таких особливостей формування бюджетних запитів головними розпорядниками бюджетних коштів, як:

1) формування зведеного бюджетного запиту ДСА України на основі бюджетних запитів більш, як 700 судів (розпорядників бюджетних коштів) і відображення видатків на кожен з них в окремому додатку № 3 до закону про Державний бюджет України на відповідний рік;

2) коригування Міністерством фінансів України як органом виконавчої влади даних, зазначених в бюджетному запиті незалежної судової гілки влади, в бік зменшення, що зумовлює її недофінансування;

3) участь органів суддівського самоврядування в затвердженні єдиних нормативів витрат на суди, що є підставою для формування бюджетних запитів;

4) наявність окремої бюджетної програми щодо безспірного списання коштів державного бюджету на виконання рішень судів, винесених на користь суддів.

Вищезазначене дало можливість визначити значний рівень їх впливу на побудову обліку та аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади.

2. З метою розвитку теоретичних засад обліку та аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади в роботі запропоновано застосування програмно-цільового методу для оптимізації кількості бюджетних програм шляхом об'єднання шести існуючих програм в одну бюджетну програму «Здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами», що дасть змогу посилити контроль за їх виконанням та ефективним використанням коштів за кожним результативним показником для забезпечення більш високого рівня поінформованості широкого кола користувачів.

3. Зважаючи на вкрай високу потребу розвитку дієвої системи організації бухгалтерського обліку використання бюджетних коштів та уніфікації облікових процесів в органах судової влади, у дисертації запропоновано використовувати такі розроблені проекти документів: Положення про облікову політику місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції, Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України; Типове положення про організацію бухгалтерського обліку місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції, Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України; рекомендований графік документообігу.

Відповідними розрахунками підтверджено доцільність застосування в органах судової влади розробленої Інформативної довідки за проведеними видатками за звітний рік у розрізі бюджетних програм, які виконуються ДСА України, що дасть можливість підвищити інформативність використання бюджетних коштів та виявити невідповідності у проведених видатках (у тому числі за КЕКВ).

4. Для більш повного методичного забезпечення використання бюджетних коштів за бюджетною програмою 0501150 «Виконання рішень судів на користь суддів» удосконалено порядок відображення інформації з використанням рекомендованого до рахунка 67 «Розрахунки за іншими операціями і кредиторами» субрахунка 677 «Розрахунки за безспірним списанням», на якому запропоновано вести облік за безспірним списанням коштів державного бюджету за бюджетною програмою для забезпечення виконання судових рішень та виконавчих документів

(стягнення коштів на погашення заборгованості по виконанню рішень судів винесених на користь суддів, витрати на проведення виконавчих дій та сплата штрафів) із застосуванням сформованої кореспонденції рахунків з обліку видатків. З метою підвищення аналітичності обліку видатків та рівня корисності облікової інформації за безспірним списанням коштів запропоновано і розроблено Книгу аналітичного обліку асигнувань, касових і фактичних видатків.

5. З огляду на вкрай високу потребу в застосуванні програмного забезпечення для автоматизованої підготовки та формування бюджетного запиту в органах судової влади в роботі удосконалено організацію технічного забезпечення облікового процесу через створення єдиної інформаційної системи «Казначейство – Бюджетна установа» на основі розробленого автором Порядку взаємодії між ними за умови використання програмного забезпечення «М.Е.Дос». Запропоноване дозволить охопити бюджетні установи різних рівнів та інтегруватися в ідентичну загальнонаціональну систему. Такий підхід, на відміну від існуючої практики, сприятиме накопиченню своєчасної, якісної та достовірної інформації про ефективне використання бюджетних коштів різних установ судової влади і розширенню можливостей користувачів. Також доведено доцільність створення в апараті ДСА України ІТ-управління вищого рівня із фахівців різних спеціальностей, що сприятиме вирішенню проблем автоматизації обліку використання бюджетних коштів з метою ефективного управління ними.

6. Зважаючи на існуючу потребу в організаційному забезпеченні проведення внутрішнього аудиту діяльності судів загальної юрисдикції, у дисертаційній роботі вдосконалено його організацію шляхом розробки запропонованого Положення про департамент аудиту в органах судової влади ДСА України, розрахунку оптимальної чисельності працівників такого підрозділу з урахуванням кількості об'єктів аудиту, середньої кількості залучених аудиторів до однієї перевірки, середньої тривалості проведення перевірки та робочих днів у році, що фактично використовуються працівниками на проведення перевірок, та форми Довідки про виконання наданих пропозицій щодо усунення встановлених порушень об'єктом контролю. Зазначене дасть змогу охопити більшу кількість об'єктів аудиту для проведення контрольних заходів з метою досягнення визначених цілей та дозволить оптимізувати алгоритм реалізації результатів внутрішнього аудиту.

7. З метою підвищення ефективності управління бюджетними коштами в органах судової влади необхідним є проведення внутрішнього аудиту, який покликаний забезпечити не тільки фіксацію порушень, а їх попередження і недопущення. У цьому контексті в роботі уточнено мету, основні завдання, та нормативно-правове регулювання внутрішнього аудиту, що, на відміну від існуючої теорії та практики, сприятиме збільшенню кількості внутрішніх аудитів ефективності в органах судової влади. Це дасть змогу оцінити рівень досягнення запланованих показників, надати пропозиції щодо ефективного використання бюджетних коштів та сприятиме забезпеченню впевненості користувачів у достовірності такої інформації.

8. Задля удосконалення методики внутрішнього аудиту використання бюджетних коштів з урахуванням особливостей діяльності органів судової влади запропоновано розроблені робочі документи аудитора: «Перевірка правильності та повноти сплати, повернення та зарахування судового збору», «Узагальнення інформації щодо проведення аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади», «Перелік виявлених помилок і порушень законодавства». Застосування на практиці вказаних документів аудитора дасть можливість здійснити оцінку ефективності виконання як окремих бюджетних програм, так і використання бюджетних коштів в цілому, а також ступеня виконання прийнятих управлінських рішень.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ **Публікації у наукових фахових виданнях України**

1. Кощинець М.І. Правові засади внутрішнього контролю та аудиту в судовій системі / М.І. Кощинець // Економіка та підприємництво: Зб. наук. праць молодих вчених. – К.: КНЕУ, 2013. – Вип. 31. – С. 189-198 (0,4 друк. арк.).

2. Кощинець М.І. Проблемні питання щодо контролю сплати судового збору / М.І. Кощинець // Галицький економічний вісник: Науковий журнал. – Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, 2014. – Вип. 2(45). – 2014. – С. 101-107 (0,5 друк. арк.).

3. Кощинець М.І. Зарубіжний досвід щодо реформування бухгалтерського обліку в державному секторі / М.І. Кощинець // Вісник соціально-економічних досліджень: Зб. наук. праць. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2015. – № 2 (57). – С. 71-78 (0,5 друк. арк.).

4. Кощинець М.І. Аналіз сучасного стану фінансового забезпечення органів судової влади. / М.І. Кощинець // Малий і середній бізнес (право, держава, економіка): економіко-правовий науково-практичний журнал. – № 3-4 (62-63). – Київ: Коло, 2015. – С. 166-171 (0,4 друк. арк.).

Статті у наукових фахових виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз

5. Кощинець М.І. Порядок складання і подання розрахунків до бюджетних запитів та затвердження бюджету у судовій системі / М.І. Кощинець // Фінанси, облік і аудит: Зб. наук. праць. – К.: КНЕУ, 2014. – Вип. 2(24). – С. 190-202 (0,4 друк. арк.).

6. Кощинець М.І. Оптимізація бюджетних програм в органах судової влади на основі програмно-цільового методу / М.І. Кощинець // Економічний простір: Зб. наук. праць. – № 100. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2015. – С. 83-94 (0,6 друк. арк.).

7. Кощинець М.І. Інституційні проблеми аудиту в органах судової влади / М.І. Кощинець // Економічний простір: Зб. наук. праць. – № 106. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2016. – С. 135-144 (0,6 друк. арк.).

Статті в зарубіжних виданнях

8. Кошинець М.И. Правомерность начисления судьейского вознаграждения за счет судебного сбора / Кошинець М.И // Экономика и право Казахстана. – № 23 (479). – 12.2014. – С. 38-41 (0,4 друк. арк.).

Опубліковані праці апробаційного характеру

9. Кошинець М.І. Система внутрішнього контролю та аудиту в судовій системі / М.І. Кошинець // Інститут бухгалтерського обліку і аудиту, контроль та аналіз в умовах глобалізації: Зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (21- 22 лист. 2013 р.). – Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2013. – № 1. – С. 184-186 (0,1 друк. арк.).

10. Кошинець М.І. Проблеми нарахування компенсаційних виплат суддям / М.І. Кошинець // Менеджмент ХХІ сторіччя: фінансові, економічні та інноваційні аспекти: Матеріали ІV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів (29 трав. 2014 р.). – Київ: МУФ, 2014. – С. 73-75 (0,15 друк. арк.).

11. Кошинець М.І. Облік в умовах застосування інформаційних технологій у державному секторі / М.І. Кошинець // Інноваційна економіка: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 трав. 2015 р., м. Харків). – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. – С. 85-87 (0,15 друк. арк.).

12. Кошинець М.І. Особливості організації бухгалтерського обліку в судовій системі / М.І. Кошинець // Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку: регіональні особливості та світові тенденції: Матеріали ІІ Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. студентів та молодих вчених (15 трав. 2015 р.). – Івано-Франківськ: ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаніка», 2015. – С. 86-89 (0,2 друк. арк.).

13. Кошинець М.І. Аналіз ефективності внутрішнього аудиту в місцевих та апеляційних судах / М.І. Кошинець // Новий погляд на розвиток економіки країни: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (25-26 берез. 2016 року, м. Львів). – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – С. 76-78 (0,2 друк. арк.).

14. Кошинець М.І. Особливості визнання доходів і витрат в бухгалтерському обліку державного сектору відповідно до міжнародних стандартів / М.І. Кошинець // Сучасні шляхи стабілізації економічного стану країни: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (1-2 квіт. 2016 року). – У 2-х част. – Част. ІІ. – Дніпропетровськ: НО «Перспектива», 2016. – С. 83-87 (0,2 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Кошинець М.І. Облік та аудит використання бюджетних коштів органами судової влади. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Національний університет водного господарства та природокористування. – Рівне, 2016.

Дисертацію присвячено обґрунтуванню теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту використання бюджетних коштів в органах судової влади. Досліджено й узагальнено особливості

формування бюджетних запитів в умовах реалізації принципу необхідного рівня їх фінансування. Доведено необхідність розширення предметної області дослідження в контексті застосування програмно-цільового методу для оцінки ефективності виконання бюджетних програм.

Обґрунтовано доцільність регламентування організації бухгалтерського обліку переліком розроблених документів, удосконалено порядок відображення в обліку інформації про безспірне списання коштів державного бюджету з використанням уточнюючого субрахунку. Поліпшено організацію технічного забезпечення облікового процесу використання бюджетних коштів в органах судової влади через створення єдиної інформаційної системи. Обґрунтовано доцільність організації та здійснення внутрішнього аудиту, удосконалено методику внутрішнього аудиту використання бюджетних коштів з урахуванням розроблених робочих документів аудитора.

Ключові слова: облік, аудит, бюджетні кошти, використання, органи судової влади, бюджетна установа, бюджетна програма, судовий збір, внутрішній аудит.

АННОТАЦИЯ

Кошинец М.И. Учет и аудит использования бюджетных средств органами судебной власти. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Национальный университет водного хозяйства и природопользования. – Ровно, 2016.

В диссертационной работе осуществлено научное обоснование теоретических положений и предложено новое решение научной задачи, которая заключается в разработке практических рекомендаций по совершенствованию методики и организации бухгалтерского учета и аудита использования бюджетных средств в органах судебной власти.

Исследование существующих проблем по эффективности бюджетного финансирования органов судебной власти подтвердили, что значительного внимания требует вопрос их учетно-аудиторского обеспечения с максимальным учетом подходов к формированию бюджетных запросов главными распорядителями бюджетных средств.

Предложено введение принципа необходимого уровня финансирования относительно финансового обеспечения, реализацию которого целесообразно осуществлять в направлении утверждения единых нормативов расходов на содержание суда главными распорядителями или Советом судей Украины, исходя из фактических затрат на рассмотрение одного дела, что позволит унифицировать подходы к формированию бюджетного запроса и осуществить правильное его планирования.

Доказано, что в системе исполнения бюджетных программ эффективным подходом по сравнению с действующим является введение самостоятельной подачи бюджетных запросов главными распорядителями средств Государственного

бюджета Украины (Конституционным Судом Украины, Верховным Судом Украины, высшими специализированными судами, Государственной судебной администрацией Украины) в Комитет Верховной Рады Украины, к компетенции которого относятся вопросы бюджета, а их копии – в Министерство финансов Украины для надлежащего финансирования органов судебной власти.

С целью развития теоретических основ учета использования бюджетных средств в судебных органах власти в работе предложено применение программно-целевого метода для оптимизации количества бюджетных программ путем объединения шести существующих программ в одну бюджетную программу «Осуществление правосудия местными и апелляционными судами», что даст возможность усилить контроль за их выполнением и эффективным использованием средств по каждому результативному показателю для обеспечения более высокого уровня осведомленности широкого круга пользователей о предоставленных государственных услугах.

Учитывая крайне высокую потребность развития действенной системы организации бухгалтерского учета использования бюджетных средств в судебных органах власти, предложено использовать такие разработанные проекты документов: Положение об учетной политике местных и апелляционных судов общей юрисдикции, Государственной судебной администрации Украины и ее территориальных управлений, Высшей квалификационной комиссии судей Украины, Национальной школы судей Украины; Типовое положения об организации бухгалтерского учета местных и апелляционных судов общей юрисдикции, Государственной судебной администрации Украины и ее территориальных управлений, Высшей квалификационной комиссии судей Украины, Национальной школы судей Украины для унификации учетных процессов в судебных органах.

Для более полного методического обеспечения использования бюджетных средств по бюджетной программе 0501150 «Исполнение решений судов в пользу судей» усовершенствован порядок отображения информации с использованием предложенного к счету 67 «Расчеты по прочим операциям и кредиторами» субсчета 677 «Расчеты по беспорным списания», на котором предложено вести учет беспорного списания средств государственного бюджета по бюджетной программе для обеспечения исполнения судебных решений и исполнительных документов (взыскание средств на оплату решений судей, вынесенных в пользу судей, расходы по совершению исполнительных действий и уплата штрафов) с применением сложившейся корреспонденции счетов учета расходов для осуществления учетных записей. Для ведения аналитического учета расходов по беспорному списанию предложено и разработано Книгу аналитического учета ассигнований кассовых и фактических расходов с целью повышения уровня полезности учетной информации.

Усовершенствована технология формирования учетной информации об использовании бюджетных средств в судебных органах власти через создание Единой бюджетной информационной системы в органах судебной власти на основе разработанного Порядка взаимодействия между ними при использовании программного обеспечения «М.Е.Дос», что будет охватывать учреждения

различных уровней и будет интегрированной в идентичную общенациональную систему.

Недостаточный уровень нормативно-правового регулирования государственного финансового аудита в Украине обусловил необходимость дальнейшего развития нормативных документов. В диссертационной работе предложено Положение о департаменте аудита в органах судебной власти ГСА Украины для повышения эффективности использования бюджетных средств.

Учитывая крайне высокую потребность в организационном обеспечении проведения аудита деятельности судов общей юрисдикции, особенно таком, как Счетная палата Украины (внешний финансовый контроль) в работе предложено применение разработанной формы Справки о выполнении предоставленных предложений по устранению выявленных нарушений с выделением основных этапов его внедрения для оптимизации алгоритма его реализации.

С целью надлежащего развития аудита Государственной судебной администрацией Украины в работе предложено расширения структурного подразделения в составе Государственной судебной администрации Украины из отдела в департамент (управление) с необходимой штатной численностью с целью проведения более эффективных мер внутреннего аудита, исходя из особенностей деятельности судебных органов власти по определению резервов для повышения эффективности использования бюджетных средств.

Ключевые слова: учет, аудит, бюджетные средства, использование, органы судебной власти, бюджетное учреждение, бюджетная программа, судебный сбор, внутренний аудит.

ANNOTATION

Koshchynets M.I. Accounting and audit of the use of budget funds by the judiciary. – Printed as Manuscript.

The thesis for the scientific degree of the Candidate of Economic Sciences, specialty 08.00.09 – Accounting, Analysis and Audit (by economic activities). – National University of Water and Environmental Engineering. – Rivne, 2016.

The theoretical positions and practical recommendations concerning improvement of accounting and audit of budget funds using by the judicial authorities are researched. The features of budget requests formation in terms of the principle of the necessary level of funding are investigated and generalized. The necessity of expansion of research subject area using the program-target method for evaluating the effectiveness of budget programs is proved.

The expediency of regulation of accounting organization by documents list is developed, the procedure of information reflection on indisputable write-off of the state budget with the use of adjusted subaccount is improved. The organization of technical support of accounting process of the judiciary use of budget funds by creating a single information system is improved. The necessity of organization and implementation of internal audit is researched, internal audit methodic of the use of budget funds on the basis of proposed auditory documents is developed.

Keywords: accounting, audit, budget funds, using, judiciary, budgetary establishment, budgetary program, judicial collection, internal audit.